

Sabima kartleggingsnotat [2025]

Kartlegging i regi av Trondheim sopp- og nyttevekstforening 2025

Av kartleggingskomiteen

Kirsti Mandal

Edel Humstad

Pernille Lyngsnes

Ole Reitan

Torbjørn Kornstad

Terje O. Nordvik

Svein Harald Selliset

*Gruppebilde med nesten alle deltagerne på regional kartleggingssamling i Selbu
Fotograf: Kirsti Mandal*

Kartlegging i Trondheim og omegn 2025

Kartleggingsarbeidet i Trondheim sopp- og nyttevekstforening har også i år vært gjennomført ved flere annonserte kartleggingsturer og gjennom egenorganisert kartlegging. Nedslagsfeltet har vært Trondheim og omkringliggende kommuner.

Soppsesongen ble preget av en kald vår og en langvarig hetebølge i sommer. Utsatte steder hadde uttørking til godt ut i september. Det kom stedvis mye nedbør i august, og artslistene fra mandagsmøtene viser at den rikeste perioden var 18. august til 8. september. Soppskogene har generelt hatt lite mangfold, men stedvis store mengder av enkelte arter. Både soppkontroller og mandagsmøter ble forlenget til slutten av oktober, med fortsatt mye sopp.

Kartleggingsaktiviteten hadde en noe treg start, men tok seg opp utover i sesongen. Vi har hatt flere avlysninger av turer på grunn av tørke og mangel på sopp. Vi har også prosjektet med midler fra «Skogen – mer enn bare trær» gående, og mye tid gikk med til forberedelser til Selbusamlingen. Samlet har dette medført at vi ikke har fått gjennomført alt vi hadde planlagt.

Foreningens mandagsmøter er en svært viktig arena for læring, videreutvikling og rekruttering av kartleggere. Ole Reitan, Harald K. Johnsen og Espen Lien har hatt ansvaret for møtene som startet 11. august og varte til 27. oktober. Opp til 38 soppinteresserte har deltatt, med et gjennomsnitt på 20 personer. Møtene inkluderer også de som forbereder seg til prøven for soppsakkyndige.

På møtene stilles det ut sopper slik at alle kan studere og lære både kjente og ukjente arter. På det meste var det 127-129 sopptaksa på bordet samtidig, og totalt har vi hatt 1031 taksa utstilt. Det har vært en soppsesong med flere arter vi vanligvis ikke ser, noe som har vært svært interessant for de ivrigste av oss.

Samtlige funn fra de organiserte kartleggingsarrangementene er lagt inn i artsobservasjoner på prosjektet "Kartleggingsmidler Sabima", samt enkelte funn fra egenorganisert kartlegging.

Det er ved rapporteringstidspunkt registrert 56 observasjoner av 19 forskjellige rødlistede sopparter under prosjekt Kartleggingsmidler Sabima i Trøndelag fylke, og foreløpig i år er det rapportert 1709 observasjoner av 564 sopptaksa.

I Artsobservasjoners statistikk er artslista for Trøndelag utvidet med 111 arter i 2025. Selv om flere av disse har registreringer i artskart og ikke er nye for Trøndelag, sier det mye om funn av arter som ikke er vanlige. Vi vet også at en del spennende funn ikke er registrert med Kartleggingsmidler Sabima, fordi

observasjonene er gjort av andre enn komited medlemmer og utenfor våre kartleggingsarrangement. Artsobservasjoner er et fint verktøy for å holde oss oppdatert på det som registreres. Oversikten på alt som kommer inn til mandagsmøtene, samt informasjonsflyten på flere facebookgrupper gir oss også et godt bilde på hva som finnes der ute.

Emneord: Trondheim, Fosen, Trøndelag, Lykstad, Selbu, Bjørndalen, Hangervåttån, rødlistearter, nordgrense, artsjakten, kartleggingstreff

Bjørndalen

Årets vårsopptur ble lagt til ravinedalen i Bjørndalen i Trondheim kommune onsdag 23. april. 11 turdeltagere møtte opp, og det ble registrert 36 funn fordelt på 15 arter sopp, 10 fuglearter, 2 moser, 5 karplanter og 1 virvelløse dyr. Det var interessant å finne hasselkjuke på et annet substrat enn hassel, i dette tilfellet på or.

Området vi kartla ligger under marin grense og består av en blanding av rik løvskog og eldre granskog, tildels også store dimensjoner av gran. Gråor er dominerende av løvtreartene, men også selje, hegg, rogn og bjørk finnes vanlig. Det typiske trekket er at løvtrærne dominerer tresjiktet i dalbunner og -sider. Grana er vanligst på rygger mellom ravinedalene, men finnes stedvis også i tette, mer homogene bestand. Dette skogbildet med meget rike og varierte skogtyper med et stort biologisk mangfold gjelder stort sett for hele Bjørndalen mellom Heimdal og Sluppen, så her er det grunnlag for flere kartleggingsturer.

*Bilde fra ravinedalen, med funn av blek sandmorkel
Fotograf: Terje O. Nordvik*

Hangervåttån

21. mai tok 6 kartleggere en tur til Hangervåttån på Byneset i Trondheim kommune. Det er en bratt og vanskelig framkommelig gråorli med mye nedfallstre, delvis granskog, på toppen er det furu. Våren var sein, bakken var hvit av sludd da turen startet. Vi hadde likevel en givende tur der vi fant 26 sopparter, 6 lavarter, 20 karplanter, samt 3 arter virvelløse dyr. Morsomme funn var bl.a. kjøttkjuke, vårluthette, *Trichopeziza mollissima* og *Pyrenopeziza rubi* i småbegerordenen, og ikke minst første funn nord for Dovre av tykkseksoppen *Leptospora rubella*.

Bilde av *Pyrenopeziza rubi*

Fotograf: Kirsti Mandal

Den store artsjakten

Dette arrangementet ble som tidligere år arrangert i samarbeid med Botanisk forening. Turen hadde 8 deltakere og gikk til en ravinedal langs Mælaselva i Stjørdal. Området har marine avleiringer, kalkstein i grunnen og et rikt, men lite dokumentert artsmangfold. Bakgrunnen for valg av område var kommunens nye arealplan, som som kan føre til nedbygging av verdifulle naturområder. Målet med denne og senere kartleggingsturer var å dokumentere artsmangfoldet godt nok til å utløse full konsekvensutredning.

Det ble registrert 8 sopparter, 7 lav, 42 karplanter, 19 moser, 30 virvelløse dyr og 30 fugler. I Trøndelag er dette arrangementet litt for tidlig på året til at jakten på sopp er veldig interessant.

Etter artsjakten har naturkartleggere funnet flere rødlistearter knyttet til alm, uten at vi har full oversikt. Statsforvalteren har anmodet kommunen om å ta ut boligområdene og ringveien fra arealplanen. Vi venter fortsatt på vedtak i kommunen om dette.

*Svein Harald Selliseth i Øvre Stampholet i Mælaselva
Fotograf: Terje O. Nordvik*

Svartliåsen

To kartleggere tok en vartur til Svartliåsen i Åfjord kommune 12. juni, som oppfølging av tidligere års kartlegging. Det var lite storsopper å finne, naturlig nok mest vedboende. Vi fant to rike forekomster av vårskjellsopp. Et morsomt funn var bekkesoppen *Vibrissea filispora*, på bjørkekvist i ein sildrebekk. Vi har fått bekreftet høystubbeskinn (VU) og vårspindelhinne, samt *Lasiobelonium nidulum* i småbegerordenen. Dette er andre funn i Trøndelag.

Vibrissea filispora og *Lasiobelonium nidulum*
Fotograf: Kirsti Mandal

Lykstadåsen

30. august gikk vi igjen den årvisse ruta på Lystadåsen, det ene faste innslaget på kartleggingsprogrammet siden 2007. Kartleggingsruta går gjennom flere ulike naturtyper, alt fra dyrket mark til gammel granskog. Årlig kartlegging gir verdifulle data om endringer i soppflorekomstene fra år til år. I år var det 13 deltakere.

Det ble på denne turen registrert totalt 184 funn fordelt på 136 ulike sopparter, 1 virvelløse dyr og 1 lav. Særlig verdt å nevne her er rødlisteartene gulbrun storpigg (NT), dystermusserong (VU), grangråkjuke (NT), oliven slimslørsopp (NT) og svartsonekjuke (NT). Andre funn som ikke er på rødlista er blåbærslørsopp og narresoppklubbe.

Spente kartleggere klare for årets tur på Lykstadruta

Fotograf: Harald K. Johnsen

Selbu

Helgen 5. - 7. september arrangerte vi regionalt kartleggingstreff i Selbu kommune med 25 deltakere. Treffet fikk noe tilskudd fra Sabima, via NSNF. Tor Erik Brandrud var faglig ansvarlig, Håkon Holien og Balint Dima deltok som assistenter.

Feltarbeid, messingslørsopp, Balint Dimas foredrag

Foto: Kirsti Mandal

Tema for samlingen var kalkskoger og slørsopp. På grunn av uttørking fikk vi ikke besøkt de mest kalkrike områdene på nordsida av Selbusjøen, men måtte flytte feltturene til nordvendte områder der det var fuktigere. Det ble funnet i alt 195

sopparter, hvorav 53 var slørsopper. Tor Erik Brandrud hadde med en rekke slørsopper fra Elverum, som var navnsatte og inngikk i utstillingsbordet på kurset. Deltakerne hadde også med sopp fra sine områder. Så undervisningen og demonstrasjonen omfattet i overkant av 100 slørsopparter.

Samlingen medførte mange nye arter for Selbu kommune. Vi vil særlig fremheve funn av rødlisteartene ravnslørsopp (er sekvensert), mørkfibret vokssopp (en rik forekomst), sølvklengekjuke og trådrag, alle 3 er VU. Som en kuriositet kan vi også nevne at det i plenen ved Selbusjøen hotell var to forekomster av rødlistearten rosakøllesopp (VU).

*Fra Kalvåa, Selbu. Ingunn Moslet fotograferer rødrandkjuke – Mørkfibret vokssopp
Fotograf: Kirsti Mandal*

Rekrutterings- og opplæringsmøter

7. mai arrangerte vi kartleggingsmøte på Presthus i Trondheim. Det var 13 deltakere. Vi demonstrerte kartlegging via app på mobiltelefon, og fikk diskutert mange praktiske forhold rundt kartlegging. Når og hvordan levere belegg var et tema, og etter møtet ble det delt en oversikt på hvilke arter fungariet på NTNU mangler belegg av, av de som er registrerte i Trondheim.

Det er opprettet en gruppe av medlemmer som får tilsendt epost om aktuelle turer og annen aktivitet, og nyhets- og informasjonsbrev om kartleggingsrelevante tema.

Egenorganisert kartlegging

Mange kartleggere i Trøndelag har utvalgte lokaliteter som kartlegges av egen interesse, og de siste årene har denne gruppen fått tilskudd av nye, kunnskapsrike personer. På Facebook har vi gruppen Kartleggere i Trøndelag hvor vi deler

interessante funn. Denne gruppen er, i tillegg til andre fora, til hjelp både for bestemmelsesarbeid, kunnskapsdeling og kompetanseheving.

Et lite utdrag av hva som er funnet i 2025:

- Sukkerhette, *Resinomyces saccharifera*, første funn for Trøndelag, og ny nordgrense, ble flyttet til Osen kommune.
- Gransprøsopp, *Psathyrella pertinax*, ble funnet i Ørland kommune, dette er tredje funn i Trøndelag
- Uventet slørsopp, *Cortinarius inexpectatus* (EN), ble funnet 10 ganger på 4 forskjellige lokaliteter i Melhus, og dette førte til vern av en lokalitet.
- Duftsprøsopp ble funnet i Trondheim, tatt med til Selbusamlingen og ble bekreftet der.
- Kjempemusserong kom inn på soppkontroll i Trondheim, tatt med til mandagsmøte og bestemt, registrert og belegg levert til NTNU.
- Stor bananslørsopp, *Cortinarius mussivus* (VU) funnet i Vågsdalen, Åfjord kommune, en årlig besøkt lokalitet der denne ikke har vist seg før.
- Finkjuke, *Gloeoporus pannocinctus* (EN), er mest sannsynlig funnet ved Trondheim renholdsverk. Funnet vil bli oppdatert i artsobservasjoner når resultatet fra mikroskopering er klart.
- Gul furuvokssopp, *Hygrophorus gliocyclus* (NT), ble funnet i Strindkjølen, første funn i Trondheim kommune
- Bjørkeskjellsopp, *Hemipholiota heteroclita*, ble funnet for tredje gang i Trondheim kommune
- Lundbegersopp funnet i Melhus, ny art for Trøndelag, funnet er fra 2023, ble mikroskopert og bekreftet i år.

Sukkerhette på lyssiv
Fotograf: Kirsti Mandal

Bjørkeskjellsopp
Fotograf: Pernille Lyngsnes